

CANSU DÖNMEZ

**VERİLDİĞİ ÜLKEDE İPTAL EDİLEN
YABANCI HAKEM KARARLARININ
TANINMASI VE TENFİZİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	V
İÇİNDEKİLER	VII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XVII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YABANCI HAKEM KARARLARININ TANINMASI VE TENFİZİ HAKKINDA GENEL BİLGİ

I. Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi.....	5
A. Yabancı Hakem Kararı Kavramı	5
1. Genel Bilgi	5
2. Hakem Kararının Milliyetinin Tespitinde Kullanılan Kıstaslar.....	8
a. Hakem Kararının Verildiği Yer Kıstası (Mülkilik/ Toprak Prensibi).....	8
b. Hakem Kararının Tabi Olduğu Usul Otoritesi Kıstası (Otorite Teorisi).....	10
B. Milletlerarası Hakem Kararı Kavramı.....	13
C. Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Kavramları.....	17

1. Genel Bilgi	17
2. Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması	22
3. Yabancı Hakem Kararlarının Tenfizi	23
a. Genel Bilgi	23
b. Tenfiz Usulü	24
(1) Tenfiz Davasının Tarafları	24
(2) Tenfiz Davasında Sunulacak Belgeler	24
(3) Tenfiz Davasında Görevli ve Yetkili Mahkeme ...	26
i. Görev	26
ii. Yetki	29
(4) Tenfiz Davasında Yargılama Usulü	30
(5) Tenfiz Kararına Karşı Kanun Yolları	34
(6) Harçlar	36
(7) Teminat	39
c. Tenfiz Kararının Hukuki Sonuçları	43
D. Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizine İlişkin İlgili Mevzuat	44
1. Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkındaki Çok Taraflı ve İki Taraflı Milletlerarası Sözleşmeler	44
a. Genel Bilgi	44
b. 1961 Tarihli Milletlerarası Ticari Tahkime İlişkin Avrupa (Cenevre) Sözleşmesi	50
(1) Sözleşme'nin Uygulama Alanı	51
(2) Sözleşme'nin Kapsamı	53
c. 1958 Tarihli Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizine İlişkin New York Sözleşmesi .	54
(1) Sözleşme'nin Uygulama Alanı ve Karşılıklılık İlkesi	55
(2) Sözleşme Uyarınca Yabancı Hakem Kararlarını Tanınması ve Tenfizine İlişkin Şartlar	62
i. Aleyhine Hakem Kararı İleri Sürülen Tarafça İspat Edilecek Şartlar	63

1. Geçerli Bir Tahkim Anlaşmasının Bulunmaması veya Tarafların Ehliyetsizliği 64
  - a. Tarafların Ehliyetsizliği 64
  - b. Tahkim Anlaşmasının Geçersizliği....67
2. Savunma Haklarının İhlal Edilmiş Olması 72
3. Hakemlerin Yetkilerini Aşmaları 84
4. Hakem Seçim Yöntemine veya Usule Uygulanacak Kurallara Aykırılık 94
5. Hakem Kararının Bağlayıcı Olmaması, İcrasının Geri Bırakılması veya İptal Edilmiş Olması..... 99
- ii. Mahkeme Tarafından Re’sen İncelenecek Şartlar 99
  1. Uyuşmazlık Konusunun Tahkime Elverişli Olmaması 99
  2. Kamu Düzenine Aykırılık 104
- d. Türkiye’nin Taraf Olduğu İki Taraflı Adli Yardımlaşma Anlaşmaları Çerçevesinde Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi 110
2. 5718 Sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun (MÖHUK) Uyarınca Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi 112
  - a. Genel Bilgi 112
  - b. MÖHUK Uyarınca Yabancı Hakem Kararlarının Türkiye’de Tanınması ve Tenfizine Engel Olan Durumlar 113
  - c. Yabancı Hakem Kararlarının Tenfizine İlişkin New York Sözleşmesi ve MÖHUK Hükümlerinin Karşılaştırılması 116
    - (1) Karşılıklılık 116
    - (2) Hakem Kararının Kesinleşmesi 117
    - (3) İspat Yükü 120
    - (4) Tenfiz Engellerinin Bağlayıcılığı 121

İKİNCİ BÖLÜM
HAKEM KARARINA KARŞI KANUN YOLU
OLARAK İPTAL DAVASI VE VERİLDİĞİ
ÜLKEDA İPTAL EDİLEN YABANCI HAKEM
KARARLARININ TENFİZİ

I. Yabancı Hakem Kararına Karşı Kanun Yolu Olarak İptal Davası.....	123
A. Genel Bilgi	123
B. Türk Hukukunda Milletlerarası Tahkim Kanununa Tabi Hakem Kararlarının ve Yabancı Hakem Kararlarının İptaline Yönelik Mevzuat ve Anlaşmalar	127
1. Milletlerarası Tahkim Kanunu Uyarınca Hakem Kararlarının İptali.....	127
2. Yabancı Hakem Kararlarının İptaline Yönelik Mevzuat ve Milletlerarası Anlaşmalar	138
a. Milletlerarası Ticari Tahkime İlişkin Avrupa (Cenevre) Sözleşmesi.....	138
b. ICSID Konvansiyonu.....	143
II. New York Sözleşmesi Uyarınca Hakem Kararının İptalinin Tenfize Etkisi.....	147
A. New York Sözleşmesi Madde V(1)(e)	147
1. Genel Bilgi	147
2. Madde V(1)(e)'nin Uygulanmasının Koşulları.....	150
a. Hakem Kararının Bağlayıcı Olmaması	150
b. Hakem Kararının İptal Edilmiş Olması.....	158
(1) Genel Bilgi.....	158
(2) İptal Edilmiş Hakem Kararlarının Tenfizine İlişkin Doktrindeki Farklı Görüşler	160
i. İptal Edilmiş Hakem Kararlarının Diğer Ülkelerde Tenfiz Edilebileceği Yönündeki Görüşler	161

---

ii. İptal Edilmiş Hakem Kararlarının Diğer Ülkelerde Tenfiz Edilemeyeceği Yönündeki Görüşler	164
c. Hakem Kararının İcrasının Geri Bırakılmış Olması .	167
3. Madde V(1)(e) Uyarınca İptal veya İcranın Geri Bırakılmasında Yetkili Makamın Tespiti.....	169
4. Derderst İptal veya İcranın Geri Bırakılması Davasının Tenfize Etkileri.....	172
5. Madde V(1)(e) Uyarınca İptal Edilmiş Hakem Kararlarının Tenfizinin Hakimın Takdir Yetkisinde Olması.....	180
B. Sözleşme'nin VII. Maddesi Uyarınca Daha Elverişli Hükümlerin Uygulanmasının İptal Edilmiş Hakem Kararlarının Tenfize Etkisi.....	189
C. Verildiği Devlette İptal Edilen Yabancı Hakem Kararlarının Tenfize İlişkin Mahkeme Kararları.....	198
1. Hakem Kararının Verildiği Yer Mahkemesi Tarafından İptal Edilmiş Olmasının Kararın Tenfize Engel Teşkil Etmeyeceği Yönündeki Bazı Devlet Mahkemelerinin Kararları	198
a. Fransız Mahkemelerinin İlgili Kararları	199
(1) Soci�t� Berardi v. Soci�t� Clair.....	201
(2) Soci�t� Pabalk Ticaret v. Société Norsolar.....	202
(3) Société Polish Ocean Line v. Société Jolarsy	205
(4) Société Hilmarton Ltd. v. Société OTV	206
(5) Chromalloy Aeroservices Inc. v. Arab Republic of Egypt.....	211
(6) ASECNA v. Issakha N'Doye	213
(7) Société Barges Agro Industries v. Société Young Pecan Company	214
(8) DAC v. International Bechtel	214
(9) S.A. Lesbats et Fils v. Esterer WD GmbH.....	216
(10) Société PT Putrabali Adyamulia v. Société Rena Holding	217
(11) Maximov v. Novolipetsky Steel Mill	221

(12) National Gas Company (NATGAS) v. Egyptian General Petroleum Corporation (EGPC).....	222
(13) Société Générale de Surveillance S.A (SGS) v. Benin.....	225
(14) Fransız Yargısının Konuya Yaklaşımından Çıkan Sonuçlar.....	226
b. ABD Mahkemelerinin İlgili Kararları	230
(1) Chromalloy Aeroservices Inc. v. Arab Republic of Egypt.....	230
(2) Yusuf Ahmed Alghanim & Sons v. Toys “R” Us and TRU (HK) Ltd	232
(3) Karaha Bodas Co. (KBC) v. Pertamina Dan Gas Bumi Negara (Pertamina)	235
(4) Pemex Davası	237
(5) Science Applications International Corporation (SAIC) v. The Hellenic Republic	240
(6) P&ID v. Federal Republic of Nigeria.....	242
c. Hollanda Mahkemelerinin İlgili Kararları	244
(1) SPP v. Arab Republic of Egypt.....	244
(2) Yukos Capital S.A.R.L. v. OAO Rosneft	246
(3) 28 Şubat 2008 Tarihli Amsterdam İlk Derece Mahkemesi (Rechtbank Amsterdam) Kararı	248
(4) 28 Nisan 2009 Tarihli Amsterdam İstinaf Mahkemesi (Gerechtshof Amsterdam) Kararı..	250
(5) 25 Haziran 2010 Tarihli Hollanda Yüksek Mahkemesi (Hoge Raad) Kararı.....	252
d. Avusturya Mahkemelerinin İlgili Kararları	257
(1) Kajo-Erzeugnisse Essenzen GmbH v. DO Zdravilisce Radenska.....	257
(2) Avusturya Yüksek Mahkemesi Kararı.....	258
(3) Avusturya Yargısının Konuya Yaklaşımından Çıkan Sonuçlar	259
e. Belçika Mahkemelerinin İlgili Kararları	259
(1) Nationale pour la Recherche, le Transport et la Commercialisation des Hydrocarbures v. Ford, Bacon & Davis, Inc	259

---

f.	Alman Mahkemelerinin İlgili Kararları.....	260
	(1) Münih Yüksek Bölge Mahkemesi (Hanseatisches OLG) Kararı	260
	(2) Hamburg Yüksek Bölge Mahkemesi (Hanseatisches OLG) Kararı.....	261
g.	İngiliz Mahkemelerinin İlgili Kararları.....	262
	(1) Dowans v. Tanzania	263
h.	Lüksemburg Mahkemelerinin İlgili Kararları	265
	(1) Gold Reserve Kararı.....	266
	(2) Pemex Kararı.....	267
2.	Hakem Kararının Verildiği Yer Mahkemesi Tarafından İptal Edilmiş Olmasının Kararın Tenfizine Engel Teşkil Edeceği Yöündeki Mahkeme Kararları	268
a.	ABD Mahkemelerinin İlgili Kararları	268
	(1) Baker Marine (Nig.) Ltd. v. Chevron (Nig.) Ltd.....	268
	(2) Martin Spier v. Calzaturificio Technica, S.p.A... 271	
	(3) TermoRio & LeaseCo Group S.A. E.S.P. v. Electranta S.P., et. al	273
	(4) Getma International v. Republic of Guinea.....	274
	(5) Thailand Co., Ltd. v. Government of the Lao People's Democratic Republic	276
	(6) ABD Yargısının Konuya Yaklaşımından Çıkan Sonuçlar.....	278
b.	Alman Mahkemelerinin İlgili Kararları.....	281
	(1) Rostock Yüksek Bölge Mahkemesi (Hanseatisches OLG) Kararı	281
	(2) Berlin Yüksek Bölge Mahkemesi (Hanseatisches OLG) Kararı	282
	(3) Dresden Yüksek Bölge Mahkemesi (Hanseatisches OLG) Kararı	283
	(4) Münih Yüksek Bölge Mahkemesi (Hanseatisches OLG) Kararı	284
	(5) Alman Yargısının Konuya Yaklaşımından Çıkan Sonuçlar.....	285

c.	Hollanda Mahkemelerinin İlgili Kararları	286
(1)	Hollanda Yüksek Mahkemesi (Hoge Raad) Kararı.....	286
(2)	Hollanda Yargısının Konuya Yaklaşımından Çıkan Sonuçlar.....	288
d.	Rus Mahkemelerinin İlgili Kararları.....	290
(1)	Ciments Français v. OAO Holding Siberian Cement, İstanbul Çimento Yatırımları.....	290
e.	İngiliz Mahkemelerinin İlgili Kararları.....	292
(1)	Maximov v OJSC Novolipetsky Metallurgichesky Kombinat	292
3.	Konuya İlişkin Verilen Çelişkili Mahkeme Kararlarının Genel Sonuçları.....	294
III.	İptal Edilmiş Yabancı Hakem Kararlarının MÖHUK Uyarınca Tenfizi.....	296

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İPTAL EDİLMİŞ YABANCI HAKEM KARARLARININ TANINMASI VE TENFİZİNE İLİŞKİN ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

I.	Hakem Kararlarını Kontrol Eden Milletlerarası Mahkemelerin Kurulması	303
II.	İptal Sebeplerinin Uyumlaştırılması	309
III.	Tahkim Yerinin Ve Tahkim Usulüne Uygulanacak Hukukun Dikkatle Seçilmesi	312
IV.	İptal Davasının Kaldırılması.....	315
V.	Madde V(1)(e)'de Yer Alan “Bağlayıcılık” Kavramının Tanımına Yer Verilmesi Veya Bunun Yerine Tartışmaya Yer Vermeyen Başka Bir İfadenin Kullanılması	325
VI.	Madde V(1) Uyarınca Uygulanan Takdir Yetkisinin Sınırlarının Belirlenmesi.....	327
VII.	Sözleşmenin V. Maddesinde Değişiklik Yapılması	334

SONUÇ	337
KAYNAKÇA.....	357
KARARLAR	389